

Sammanfattning från hälso- och sjukvårdsnämnden den 22 maj 2025

Här är en sammanfattning av några av de beslut som hälso- och sjukvårdsnämnden fattade vid sitt extra sammanträde den 22 maj. Samtliga beslut finns att ta del av i protokollet.

Vill du fördjupa dig i ärendena, se [handlingar och underlag](#) till sammanträdet

På sidan publiceras sedan protokollet från mötet. I protokollet står också vilken position de politiska partierna haft i de olika ärendena, yrkanden, yttranden och reservationer.

Hälso- och sjukvårdsnämndens delårsrapport

Hälso- och sjukvårdsnämnden har fastställt sin delårsrapport per april 2025 och överlämnar den nu till regionstyrelsen.

Hälso- och sjukvården har under de senaste åren haft problem med bemanning och att därför tvingats dra ned på antalet vårdplatser. Det har också skett en ökad efterfrågan på vård samtidigt som man har utmaningar med tillgängligheten samt brottas med ekonomiska underskott.

Under hösten 2024 beslutades om en justering av hälso- och sjukvårdsförvaltningens områdesindelning, även att det skulle bildas några nya basenheter. Den här förändringen hoppas man ska ge förutsättningar för bättre samband och flöden, stärka de lokala ledningarna i Skellefteå och Lycksele samt underlätta samarbetet kring vårdplatser. Huvuddelen av förändringarna trädde i kraft den 1 februari 2025.

Under perioden har man fortsatt arbetet med att förbättra väntetidsläget och att öka antalet vårdplatser, med goda resultat.

I Skellefteå har Northvolts konkurs påverkat hela bygden, även närsjukvårdens verksamheter och medarbetare. Befolkningen har hittills minskat med 1 000 personer. Byggstarten för den nya vårdbyggnaden i Skellefteå är därför en viktig satsning från Regionen i den kris och lågkonjunktur som drabbat orten.

Den 23 april togs det nya journalsystemet Cosmic i drift. Övergången har gått bra tack vare ett intensivt förarbete och förberedelser i form av utbildning i verksamheten. Samarbetet mellan kliniker och avdelningar har också varit avgörande. Genom att medarbetarna stöttade varandra och delade kunskap, blev införandet smidigare och effektivare än befarat. Nu fortsätter arbetet med att utveckla funktioner och arbetssätt.

Ekonomi

Hälso- och sjukvårdsnämnden redovisar per april månad 2025 en negativ avvikelse mot budget på 229 miljoner kronor. Det innebär en minskad nettokostnad med 5,7 procent jämfört med motsvarande period 2024 bland annat påverkat av ökade intäkter och minskade sociala avgifter.

Intäkterna samlat redovisar ett överskott mot budget för perioden på 43 miljoner kronor. I detta ingår vårdintäkter med en positiv avvikelse mot budget på 29 miljoner kronor. Med anledning av införandet av regionens nya vårdinformationssystem, Cosmic har vårdfakturerings senarelagts för april månad har vårdintäkter bokats upp med preliminärt belopp motsvarande budgeterat utrymme.

Patient- och tandvårdsintäkter redovisar fortsatta underskott som tillsammans uppgår till 31 miljoner kronor. Underskotten vägs upp av övriga intäkter främst genom erhållna statsbidrag, projektbidrag och övriga intäkter.

Kostnaderna redovisar ett underskott mot budget på 272 miljoner kronor. Störst underskott redovisar personalkostnader med en negativ avvikelse på 171 miljoner kronor. Förutom höga personalkostnader har produktionskostnaderna varit höga under perioden. Kostnaderna för utomlänsvård har varit lägre än föregående år motsvarande period med 23,6 procent.

Hälso- och sjukvårdsnämnden kommer utifrån ekonomiskt läge i samband med fastställande av denna delårsrapport i skrivelse uppmärksamma regionfullmäktige om att nämnden inte kommer att klara uppdraget inom angivna ramar.

Stängning av Lycksele BB och förlossning sommar och jul

Hälso- och sjukvårdsnämnden har beslutat om en årlig temporär stängning av Lycksele BB/förlossning för sommar- och julperioden. Det rör sig om totalt 11 veckor per år under maximalt tre år, med början från år 2025 till och med år 2027. Inför det tredje året ska man göra en ny bedömning av förutsättningarna kring öppethållande.

Den temporära stängningen innebär att under dessa 11 veckor behöver inte man inte jourhavande läkare och 42 barnmorskepass resurssättas och schemaläggas.

Det har gjorts en risk- och konsekvensanalys kring förändringen som har samverkats med fackliga parter.

Bakgrunden till beslutet är att förlossningen och BB på Lycksele sjukhus under lång tid haft utmaningar med bemanningen av barnmorskor. Vakanserna har ökat över tid samtidigt som man fått färre på sina avrop av hyrbemanning.

Den ordinarie personalen har ställt upp och fått täcka vakanta pass. Det är en ansträngd situation, som skapar mycket stress och oro.

De två senaste somrarna har BB/förlossning i Lycksele av ovan bakgrund hållits stängd i ett antal veckor. Under dessa stängningsperioder har födande kvinnor hänvisats till Umeå eller Skellefteå.

Avgiftsfrihet vid organiserad prostatacancertestning

Hälso- och sjukvårdsnämnden föreslår att regionfullmäktige beslutar om att PSA-provtagning inom organiserad prostatacancertestning ska vara avgiftsfritt.

Organiserad prostatacancertestning har som huvudsakligt mål att genom systematiserad testning hitta prostatacancer tidigt hos män.

Region Västerbotten har sedan ett par år haft avgiftsfrihet för organiserad prostatacancertestning och även ett relativt högt deltagande. Genom förslaget med fortsatt avgiftsfrihet att ta provet hoppas man kunna bibehålla en fortsatt hög deltagandegrad hos männen.

Nämnden antog också ett tilläggsyrkande från C+M+KD, att hälso- och sjukvårdsnämnden i dialog med regionstyrelsen ska utreda ett införande av avgift vid uteblivet besök för all screeningverksamhet, såsom organiserad prostatacancertestning och mammografi. Målet är att stärka screeningprogrammets effektivitet och långsiktiga hållbarhet.

Öppethållandeplan sommaren 2025

Som tidigare år reduceras all planerad verksamhet under sommarmånaderna vilket betyder att under veckorna 23–34 kommer i huvudsak akut verksamhet och utredning och behandling av tumörsjukdomar att bedrivas inom slutenvården.

I sommar kommer regionen ha cirka 70 procent av alla vårdplatser öppna vid länets tre sjukhus och ungefär samma antal vårdplatser på sjukstugor som 2024.

Ett par hälsocentraler stänger och övriga har neddragen verksamhet. Några öppenvårdsmottagningar håller helt stängt medan de flesta har öppet med reducerad verksamhet. Tandvården håller öppet i stort sett som förra sommaren.

Alla verksamheter har en lägre bemanning generellt under sommarperioden än under terminerna. Likt tidigare år är det en utmaning att rekrytera sommarvikarier.

Möten kommer att hållas för att samordna tillgängliga resurser gällande vårdplatser, operationer, intensivvård och uppvakningsvård på sjukhusen och mellan sjukhus och sjukstugor.

Så långt det är möjligt vårdas patienter på den enhet och det hemsjukhus de tillhör.

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar:

- att information om öppethållande gällande specialist- och primärvård för sommaren 2025 är delgiven nämnden.
- att hälso- och sjukvårdsdirektören eller dennes ersättare har uppdraget att vidta nödvändiga ytterligare ändringar kopplade till öppethållandet under sommarperioden 2025 vid behov.

Ändrade patientavgifter för synhjälpmedel

Hälso- och sjukvårdsnämnden föreslår att regionfullmäktige beslutar om ändrade avgifter för synhjälpmedel (se förteckning bilaga 1 i handlingarna till ärende 13)

Bakgrunden är att dagens avgifter antogs 2012 och det finns behov av en översyn. I dagsläget har synrehabiliteringen väldigt många olika avgifter vilket får negativa konsekvenser för både brukare och medarbetare

Syftet med förändringen är såväl ökad tydlighet och jämlikhet för brukare som en förenkling i hantering för medarbetare. Den föreslagna förändringen skulle dessutom minska kostnaderna för brukarna. Det finns idag personer som tackar nej till ett hjälpmedel på grund av kostnaden, trots att det finns behov av kompenserande hjälpmedel.

Förslaget i sin helhet beräknas ge en ökad kostnad med uppskattningsvis cirka 100 000 kr för regionen. Samtidigt frigörs arbetstid genom minskad fakturahantering, vilket är svårt att beräkna kostnaden för men är tidsbesparande för såväl förskrivare som fakturahanterare.

Revisionsrapport Kunskap om meddelarfrihet och upplevelse av tystnadskultur

I en enkätundersökning har revisorerna undersökt regionanställdas kunskap om sin meddelarfrihet och deras upplevelser av tystnadskultur. Med tystnadskultur menas att medarbetare inte vågar säga vad de tycker och tänker av rädsla för negativa konsekvenser. Enkätundersökningen genomfördes under hösten 2024 och besvarades av cirka 1 000 anställda i regionen.

Undersökningen visar att majoriteten av regionens medarbetare känner till sin meddelarfrihet och inte upplever en tystnadskultur på sin arbetsplats.

Men 36 procent av medarbetarna känner inte till vad deras meddelarfrihet innebär.

11 procent upplever att det finns en tystnadskultur och ytterligare 34 procent upplever att det till viss del finns en tystnadskultur på deras arbetsplats.

Hälso- och sjukvårdsnämnden svarar på granskningen och dess frågeställningar i ett yttrande:

Regionen har vidtagit och genomför flera åtgärder inom detta område och arbetar aktivt för att stärka kunskapen om meddelarfrihet och motverka tystnadskultur. Målet är att skapa en öppen, transparent och trygg arbetsmiljö i samtliga av regionens verksamheter.

Exempel på åtgärder:

- Ett viktigt initiativ är det påbörjade arbetet med friskfaktorer i verksamheterna, som hänger ihop med den årliga medarbetarundersökningen. Här finns insatser som för att säkerställa en rättvis och transparent organisation. Ett särskilt fokus kommer fortsatt läggas på att stärka chefers förutsättningar, vilket bedöms ha en positiv effekt på dessa frågor.
- Det har hållits en workshop där huvudskyddsombud tillsammans med ledningsgrupperna för Hälso- och sjukvårdsförvaltningen samt Regionstyrelsens förvaltning medverkat. Här behandlades bland annat vikten av en rättvis och transparent organisation och att dialogen mellan

chefer och skyddsombud lyfts som en nyckelfaktor för att nå framgång i det arbetet.

- Regionen fortsätter arbetet med att förankra och sprida information internt om vår kultur via intranätet under 2025. Informationen bygger på den offentliga värdegrunden och det gemensamma ansvaret för att upprätthålla principer såsom fri åsiktsbildning, öppenhet, yttrandefrihet, meddelarfrihet och offentlighet.
- För att ytterligare stärka kunskapen och medvetenheten kring dessa frågor erbjuds chefer stöd i deras kontakter med media. De får information om sina rättigheter och skyldigheter gentemot journalister samt om de lagar som reglerar meddelarfrihet, sekretess och offentlighetsprincipen.
- Dessa frågor ingår också i den obligatoriska introduktionen för nya medarbetare och i utbildningen för nya chefer.
- Information om meddelarfrihet finns också i både text- och filmformat på intranätet.
- En uppföljning kommer att genomföras årligen för att se hur många som har tagit del av utbildningen och om förstärkt informationsinsats behöver genomföras.
- Regionen har sedan januari 2025 återigen ett samverkansavtal med samtliga fackliga organisationer, vilket skapar förutsättningar för bättre samverkan. Arbetsmiljö, inkludering och hälsa står också i fokus när vi samverkar.

Hälso- och sjukvårdsnämnden har beslutat att lämna över yttrandet till revisionen. Nämnden kommer att följa frågan om meddelarfrihet och tystnadskultur i kommande medarbetarundersökningar

Granskning samverkan kring barn och unga med psykisk ohälsa

Revisorerna har granskat samverkan kring barn och unga med psykisk ohälsa och lämnar tre rekommendationer till hälso- och sjukvårdsnämnden:

- Säkerställ att tillgängligheten till såväl primärvård som specialistvård förbättras för barn och unga med psykisk ohälsa.
- Säkerställ att arbetet med standardiserade vårdprocesser och vård på två vårdnivåer slutförs och utvärderas.
- Uppmärksamma och för dialog med regionstyrelsen om förändringarna av rutiner för vård av barn med psykisk ohälsa. Det kan finnas anledning för styrelsen att utreda om och på vilket sätt förändringarna påverkar utförarna inom Hälsovalet.

Hälso- och sjukvårdsnämnden har upprättat ett svar som finns att läsa i handlingarna till ärende 16.

Hälso- och sjukvårdsnämnden har beslutat att lämna över yttrandet till revisionen.

Skrivelse till regionfullmäktige i samband med fastställande av delårsrapporten

Hälso- och sjukvårdsnämnden vill i samband med fastställande av delårsrapport per april 2025 uppmärksamma regionfullmäktige på att nämnden inte klarar uppdraget inom angivna ramar.

I delårsrapporten beskrivs att de åtgärdsplaner som verksamheten tagit fram inför året, inte bedöms som tillräckliga för att nå en ekonomi i balans. Utmaningen för verksamheterna är också att genomföra reduceringar utan att tillgängligheten påverkas negativt.

Arbetet med nämndens uppdrag från regionfullmäktige pågår. För en del av uppdragen förväntas full effekt uppnås framför allt på längre sikt.

- Ta fram konsekvensunderlag och förslag på åtgärder för att minska personalkostnaden motsvarande 213 miljoner kronor
Det pågår åtgärder för genomförande och de beslutas av hälso- och sjukvårdsnämnden respektive förvaltningschef i juni 2025.
- Minska hyrberoendet. Kostnaderna för hyrbemanning och beroendet av hyrpersonal i procent, har minskat jämfört med 2024. Arbetet fortsätter och även fortsatt noggrann hantering av dispenser och avrop.
- Utifrån kloka kliniska val och dess struktur genomföra prioriteringar för minskad vårdkonsumtion
- Stärka vår ledning och styrning genom identifierade delaktiviteter 2025
- Genomföra prioriterade åtgärder för att stärka omställningen till nära vård
- Minska tjänsteresor i Region Västerbotten med 15 procent jämfört med 2023
- En viktig insats är arbetet med produktion och kapacitetsstyrning (PKS) som intensifierats under 2024, och fortgår 2025. En förutsättning för att möta vårdbehoven är att ha kunskap om hur stor omfattningen av vårdbehoven är, kunskap om tillgängliga resurser samt kunskap, metoder och rutiner för att styra dessa kapaciteter och resurser så att de nyttjas på effektivast möjliga sätt med korta ledtider.

Hälso- och sjukvårdsnämnden har beslutat att lämna över skrivelsen till regionfullmäktige.

Övriga ärenden som behandlades på sammanträdet, för mer information se protokoll

8. Uppföljning av införandet av framtidens vårdinformationsstöd - FVIS

10. Reglemente för intern kontroll i Region Västerbotten

14. Remiss "En förändrad abortlag - för en god, säker och tillgänglig abortvård",
SOU 2025:10